

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXII. Novitiæ quædam de gratia opiniones Cardinalis Sfondrati
breviter confutantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

hominibus videtur omnes qui boni apparent fideles (& reverà ad tempus boni sunt, sicut antè dixit) perseverantiam usque in finem accipere debuisse; Deus aliter judicavit, quia perseverantiam nulli debet, & (ut præmiserat) si per eam de tam debita perditione neminem liberaret, non esset injustus. Ex uno quippe omnes in condemnationem non injustam judicati sunt ire, sed justam. Qui ergo liberatur, gratiam diligit; qui non liberatur, debitum agnoscit. Ad cujus manifestationem Deus, ut dicit c. 12. gratiæ suæ auxilium hominibus dat, quibus vult, quoniam misericors est... quod eis non det, justus est. Et non dat, quibus non vult; ut notas faciat divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ. Dando enim quibusdam, quod non merentur, profectio gratuitam, ac per hoc veram suam gratiam esse voluit. Non omnibus dando, quid omnes merentur ostendit. Et l. de gest. Pelag. c. 14. Gratia donatur indignis. Quia, ut immediatè antè dixit, si dignis datur, debita est, & idèò gratia non est: Quisquis dignus est, debitum est ei, si autem debitum est, gratia non est.

675 Per peccatum itaque originale contracta est indignitas ad gratiam, adèòque contractum debitum carenti omni gratiâ, nisi misericorditer conferatur. Istud porò debitum nulli remittitur, nisi per misericordiam Dei, ex merito Passionis Christi. Igitur ob peccatum originale remanet in omnibus hominibus debitum iis gratiis carenti, quas Christus per Passionem suam efficaciter non meruit. Atqui iustis reprobis Christus per Passionem suam efficaciter non meruit perseverantiæ donum, seu gratiam efficacem ad perseverandum in justitia. Aliàs gratia ista ipsis conferretur: cùm nihil eorum, quæ Christus per Passionem suam efficaciter promeritus est, frustrari possit, inquit S. Thomas q. 29. de verit. a. 7. ad 4. Ergo in iustis reprobis remanet ex peccato originali debitum carenti gratiâ efficaci ad perseverandum in justitia, sive ad vitandum peccatum, per quod à justitia exciditur.

676 Scio Molinistas objicere, quòd dum hoc asserimus, non credimus peccatum originale per Baptismi gratiam renatis penitus auferri, si prædestinati non sint. Sed respondet S. Prosper l. contra Collat. c. 29. eos qui hoc objiciunt, pacem vitricis Ecclesiæ, resumptis de damnatorum schola questumculis inquietare. Si quidem objectionem illam (à nobis n. 672. efficaciter solutam) ex Massiliensibus repetunt, qui olim apud eundem Prosperum, in respons. ad Capitula Gallorum, Augustini scripta reprehenderunt, quòd crederet, quòd ab his qui non sunt prædestinati ad vitam, non auferat percepta Baptismi gratia originale peccatum. Cui objectioni Prosper occurrit, dicens, quòd regeneratus per Baptismum, tam à propriis peccatis... quam ab originali... absolvitur: tamen enim damnabitur, si post Baptismum ad infidelitatem & impios mores redeat; non id quod remissum est recidit; nec in origi-

nali peccato damnabitur; sed propter postrema crimina eà morte afficietur, quæ ei propter illa quæ remissa sunt debebatur: in quæ ipsum cadere justo judicio permittit, qui talem nunquam elegit, nunquam prædestinavit, & periturum nunquam ab æterna perditione, id est, perditionis massâ, discrevit. Ipsissima est solutio quam numero illo 672. dedimus.

CAPUT XXXII.

Novitia quadam de gratia opiniones Cardinalis Sfondrati breviter confutantur.

PROPOSITIO PRIMA PRÆAMBULARIS.

Difficilis est intellectu Augustinus, &c.

677 Cardinalis Sfondratus, purpurâ & famâ illustris, multa præclare scripsit; sed in Nodo suo prædestinationis non aequè feliciter ut alibi. Ibi namque ut novum de gratia & prædestinatione divina systema proponeret, ab Augustino recessit. Ad quod ut sibi viam pararet, paginâ quidem 164. fastus est, neminem Augustino meliùs de gratia contra Pelagianos scripsisse. At (inquit) non scripsit omnia; quippe hand necessaria, Calvino necdum exorto. Aliis nunc armis opus esse, alio hoste belloque instante. Nec voluisse ipsum aliis admittere libertatem ea omnia dicendi, quæ deinceps opportuna viderentur, præsertim adversus Calvinum, atque Fansenium. Iste est prætextus, sub quo (tametsi non vero: neque enim aliis quàm Augustini armis opus est, ad confutandas Calvinum, Lutheri, &c. de gratia & libero arbitrio hæreses) ad nova & inaudita quæque profliavit, uti quitantur quinque Illustrissimi Galliæ Præsules in epist. ad Innocentium XII. Et meritò quitantur. Quia novitas in rebus Theologicis, nedum suspecta, sed & magnum indicium est falsitatis. Et, si novi Authores confutandi veniunt, non idèò nova quæque dogmata inveni necesse est in Ecclesiâ. Nec id consultò fecisse videtur Purpuratus ille Vir, dum Calvinistæ clamant, Ecclesiâ Romanam ab avita fide ad novitia Pelagianorum, Semipelagianorumque dogmata declinasse. Nihil enim ipsis accidere potuit opportunius, ad id in speciem probandum (tametsi falsissimum) quàm liber Eminentissimi S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sfondrati, qui (dum Romanam Ecclesiâ à Pelagianismi & Semipelagianismi calumniis vindicant Augustini Discipuli) Romæ magnis cum elogiis & approbationibus nuperrimè prodiit, in quo Pelagianorum Semipelagianorumque dogmata non contineri, facile non est ostendere. Saltem ipsum ab Augustino deflexisse, nullo negotio probatur. Nam (præter ea quæ dictur sumus) præter allatum quoque prætextum ab eo recedendi, alium insuper sibi proponit, dum pag. 57. palàm edicit: Sanè, quàm difficilis intellectu sit Augustinus, quantoque pe-

riculo ab iis legatur, &c. Taceo Calvinistarum ac Lutheranorum ex Augustino ruinas.

678 Utinam id à decem potiùs aliis Molinistis, quàm ab Eminentiss. D. Sfondrato dictum esset! Juliano certè obscuritatem Augustino, seu scriptis ipsius objiciant l. 3. op. imperf. num. 61. respondit Augustinus: *Quia tenebras vestras redarguunt, vobis lucida non videntur, & quaecumque vobis suà radiante luce molesta sunt, contra illa cor clauditis, ne inde nox fugatur erroris.*

Applicent hoc sibi, qui anticipatarum novitatum suarum præjudiciis irreciti, nimioque earum amore obcæcati, obscuram esse Augustini doctrinam objectant. Quibus rursus ibidem n. 140. ait: *Prorsus intelligor, velis nolis. Sed tu contra ista nihil diciturus, vis non intelligi, quod ego verissimum atque firmissimum dixi.* Et l. 3. de peccat. merit. & remiss. c. 2. *Qui ea, quæ pro natura questionum dilucidè dicta existimo, adhuc non intelligunt, non mihi calumniantur pro negligentia, vel pro mea facultatis indigentia; sed Deum potiùs pro accipiendâ intelligentia deprecantur.* Enimverò Augustini scripta profundissima quidem, at simul luce clariora pronuntiat Clemens X. in suo Diplomate de 18. Decembris 1671. Quod videri potest apud Eminentissimum Cardinalem Norisium in vindic. Augustin. c. 1. Ibi namque Pontifex sic loquitur: *S. Augustini, Ecclesiæ Doctoris præcellentissimi, qui, Spiritu Dei plenus, hæresum errorumque tenebras, tamquam fulgentissimum Christiana eruditionis jubar, profundissimis simulque sole clarioribus scriptis profligavit, &c.* S. Fulgentius quoque l. 2. de venit. prædest. & grat. c. 18. *Augustinum legat (inquit) omnis qui salutem æternam adipisci desiderat, humiliter orans misericordie Dominum, ut eundem spiritum intelligentia legens accipiat, quem ille accepit ut scriberet, & eandem illuminationis gratiam adipiscatur ut discat, quam ille adeptus est ut doceret.* Enimverò, uti S. Prosper canit carn. de ingrat. c. 2. *Augustinus erat, quem Christi gratia cornu uberiore rigant, nostro lumen dedit ævo, accensum vero de lumine. S. Paulinus epist. 31. O lucerna dignè supra candelabrum Ecclesiæ posita! Densus licet hæreticorum caligines discantis, & lucem veritatis à confusione tenebrarum splendore clarifici sermonis omnibus. Augustini itaque doctrinam de gratia & libero arbitrio ac prædestinatione, esse obscuram atque difficilem ob rei magnitudinem, ob divinorum consiliorum profunditatem, ob mysterii secretissimi altitudinem, libenter concedimus (ait Eminentiss. Norisius citato c. 1.) ceterùm sapientissimus vir obscuris lucem, & difficultibus facilitatem, quantum potuit, ingessit. Nulli sanè vir labori pepercit, quo & clarissimè & planissimè loqueretur; precibus etiam Deum subinde rogabat, ut ad caput populi de gratia differendi facultatem sibi impertiretur. Audiatur in præmio ferm. 13. de verb. Apost. Verbi Dei (inquit) altitudo exercet studium,*

non denegat intellectum. Si omnia clausa essent, nihil esset unde revelarentur obscura. Rursus si omnia recta essent, non esset unde alimentum anima perciperet; & haberet vires, quibus posset ad clausa pulsare. In lectionibus Apostolicis superioribus, quas charitati vestra, quantum Dominus adjuvare dignatus est, exposuimus, multum laborem & sollicitudinem passus sumus. quantum autem existimo, adjuvit & nos & vos Dominus, & ea quæ prorsus difficilia videbantur, sic per nos enodare dignatus est, ut nulla quæstio remaneret, quæ conturbet mentem piam. Impia enim mens odit etiam ipsum intellectum, &c. Solis ergo iis obscurus est Augustinus, qui aliud quàm veritatem, sive qui anticipatam opinionem suam in Augustino quærent. Nulla est enim in Augustini dictis obscuritas, si de fide prædestinationis & gratia. hoc teneatur quod habet veritas, ait S. Prosper in fine respon. ad excerpta Genueni.

De eo verò quod Sfondratus addit: *ma. 679 gno periculo à nonnullis legi Augustinum, addens & Calvinistarum ac Lutheranorum ex Augustino ruinas: quid dicam? nisi quòd hoc videtur Augustino contumeliosum. Quid enim? ad lectionemne periculofam hortantur SS. Patres, dum ad Augustini hortantur lectionem? v. g. dum S. Fulgentius ubi supra dicit: Augustinum legat omnis, qui salutem æternam adipisci desiderat, &c.?*

Timendumne est veneni periculum, ubi 670 omnes salutate inveniunt contra errores omnes antidotum? Ex Augustinone Calvinistarum ac Lutheranorum derivatæ sunt ruinae, quem Clemens X. testatur hæresum errorumque tenebras profligasse? Illene Calvinistarum ac Lutheranorum ruinis, seu hæresibus atque erroribus occasionem dedit, quo nullus inter Ecclesiæ Doctores hæresibus erroribusque validiùs obstitit? quo etiam ductore de erroribus atque hæresibus omnibus Ecclesiæ hæctenus gloriôsè triumphavit? An non omnes passim, qui scriptis adversus hæreses in hodiernam usque diem fortiter decertarunt, Augustini ductu pugnarunt, ipsiusque doctrinâ & armis hæreticos debellarunt? Ideò sapienter Facultas Lovaniensis in peroratione justificationis Censuræ suæ, hortatur Discipulos, ut non solum sibi Scholasticam, aut nimis diu colendam existiment, sed diligentem cum Scripturarum quoque sacrarum, tum veterum quoque, ac imprimis B. Augustini (qui Scholastica disciplina quasi fons & parens fuit) lectionem adungere ne negligant. Periculum enim non parvum alioquin esse, ne pestiferi errores ex Scholasticis nonnullis hauriantur, nisi ex S. Augustini officina salutaribus se antidotis quisque præmuniat.

PROPOSITIO II.

Deus seriò, impensissimè, & quantum in se est, efficaciter, omnium hominum salutem vult pag. 2. Itaque voluntas Dei efficax & absò-

luta est. Pag. 5. Est & efficacissima. Pag. 22.

681 **T**antâ id firmitate sustinet, ut pag. 10. dicat, quòd aliqui Deus paribus suis deesse; sicut Medicus, qui cum decem agrorum curam suscepisset, non omnibus, sed tribus tantum sanitatem efficaciter cuperet.... Ergo... aut oportet officio suo desit, aut omnium salutem & vitam efficaciter velit.

682 Si ita est: ergo voluntas salutis omnium ad naturam officiumque Dei spectat, non ad gratiam, uti bene Author responsionis pro Augustino advertit. Et sic gratia non est gratia. Nam, ut Augustinus arguit serm. 293. Edit. noviss. Paris. *si debitum est, gratis non est. Si gratis non est, gratia non est.* Et quomodo ex officio suo Deus velle debet impensè, efficaciter, absolutè, quantum in se est, salutem omnium, cum (ut fatetur pag. 48.) sic non velit, nec unquam voluerit salutem parvulorum ante baptismum sublatorum? Si officio suo per hoc non desit erga parvulos: igitur nec erga adultos. Vide quæ contra novitiam illam Sfondrati opinionem fusiùs disputavi supra cap. 26. & 27. Et to. 1. de Deo distinct. 9. q. 3. a. 2. Vel sola ista ratio Theologica eam refellit, quòd si Deus impensissimè, efficaciter & absolutè, quantum ex se, salutem vellet omnium, omnes salvarentur. Voluntati enim Dei impensissimæ, efficaci, & absolutæ, quantum ex se, nihil resistit: quia omnipotentissimâ potestate facilitateque omnem vincit resistantiam, juxta illud: *Voluntati ejus quis resistit?* Et, *Omnia quacumque voluit, fecit*; sicut homo facit quacumque impensissimè, efficaciter & absolutè vult, si summâ facilitate & absque ullo incommodo id possit, uti potest Deus. Vel ergo impensissimæ, efficaci & absolutæ voluntatis Dei nomine Sfondratus abutitur, contra sensum Christianorum omnium; vel si illud usurpet, eo modo quo omnes passim homines & Christiani usurpant, divinæ contradicit Scripturæ, contradicit & Patribus loco citato laudatis, contradicit & rationi, experientiæque, quæ demonstrat, Deum omnibus non concedere gratiam congruam quâ salventur; quam profectò omnibus concederet, si salutem omnium impensissimè, efficaciter & absolutè vellet. Vide quæ dixi locis allegatis.

PROPOSITIO III.

Pag. 11. Deum inimicum & scenicum facientes. Pag. 15. infideles, prævaricatores, divina voluntatis hostes. Pag. 18. rationis expertes vocat, superiori propositioni ipsius contradicentes.

683 **I**psi proinde satis non est doctrinam tradere à nullo aut vix ullo hætenus Theologo, in terminis illis, assertam, divinæque Scripturæ & communi Christianorum omnium sensui, necnon SS. Patribus contrariam, uti vi-

dimus locis citatis: verum insuper omnes passim Theologos, & sanctos Patres, velut rationis expertes, Deum inimicum scenicumque facientes, infideles, prævaricatores, ac paternæ Dei voluntatis hostes traducit, qui loca illa Scripturæ, *Deus vult omnes salvos fieri, &c.* intellecta de voluntate absoluta & efficaci, explicant de generibus singulorum, non de singulis generum. Uique aded Sfondratus Molinistam libris evolvendis assuetus, ipsorum mores, stylumque mordacem didicit? Molinistæ quippe à nullo morderi volunt, nec ullâ censurâ notari: sibi solis licitum putant, quosvis sibi contradicentes stylo mordaci, censurisque, quamlibet à S. Sede prohibitis, impetere, & ne sanctis quidem Patribus parcere, prout ostendit *Memoriale cum vindictis librorum P. M. F. Thoma de Lemois. Innocentio XI. exhibitum contra indifcretos Censores.*

PROPOSITIO IV.

Ne in illa quidem prædestinationis causa, qua omnium maxima est, & ex qua reliqua pendunt, ullum omnino deseruit, vel ab efficaci salvandi proposito exclusit. Pag. 12. Ex parte Dei omnes electi. Pag. 14. Nec in illo prædestinationis negotio, quantum in se est, inter Cain & Abel, inter Paulum & Judam distinxit; sed omnibus aequaliter salutem voluit. Pag. 3.

684 **V**erum istis omnibus paradoxis reclamant Scriptura & Patres, magnumque in prædestinationis negotio, quantum ad salvandi propositum, aliorum ab aliis ex parte Dei esse discrimen, tamquam fidei & Ecclesiæ dogma, contra Pelagianos & Semipelagianos frequenter tradit Augustinus, signanter l. 5. contra Julian. c. 4. *Non enim omnes qui vocati sunt, secundum Dei propositum vocati sunt (inquit) multi enim vocati, pauci vero electi. Qui ergo electi, hi secundum propositum vocati.* Istud Dei propositum (se tenens ex parte Dei) dum impugnat Sfondratus, cum Semipelagianis impugnat, ut cum ipsis vocationem stabiliat, non tam secundum Dei propositum, quam secundum propositum hominis, quod præcitat Deus. Nam, uti Prosper ait epist. ad Augustinum, *hoc propositum vocationis Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vasa honoris, alii vasa contumeliae sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis causam torporis adserere, Massilienses causabantur.* Sed propositum illud Dei toto libro de prædest. Sanct. constanter propugnavit Augustinus, ipsiusque hacin re doctrinam Romana sequitur Ecclesia, Summique Pontifices; atque eidem, Prædecessorum suorum exemplo, firmiter inherere se velle, S. D. N. Clemens XI. declaravit in Diplomate

plomate ſuo de die 28. Januarii anni 1704. ubi & ipſe S. Auguſtinum fulgidiffimum Catholica Eccleſie lumen, maximumque Doctorem appellat, cuius præcellam doctrinam Romani Pontifices... magno ſemper in pretio habuerunt, totaque mentis affectu amplexi fuerunt.

685 Enimverò ſi inter Cain & Abel, &c. nihil in prædeſtinationis ſuæ negotio diſtinxit Deus; ſed omnibus æqualiter ſalutem ex parte ſua voluit, conſequens eſt quòd non Deus Abelem, ſed Abel ſeipſum diſcreverit à Cain, nec plus gratiarum Deo debeat, quàm Cain. Si etiã omnes ex parte Dei æqualiter electi & prædeſtinati: ergo omnes æqualiter juſtificati & glorificati; quos enim prædeſtinavit... hos & juſtificavit; quos autem juſtificavit, hos & glorificavit. Rom. 8. Denique iis quos prædeſtinavit Deus beneficia præparavit, quibus à damnatione certiffimè liberantur. Hæc eſt enim prædeſtinatio Sanctorum, præſcientia & præparatio beneficiorum Dei, quibus certiffimè liberantur, quicumque liberantur, uti definit Auguſtinus libro citato.

686 At (inquit Sfondratus pag. 109.) Apoſtulus in epiſt. ad Ephēſios, omnes ibi Chriſtianos (conſequenter etiã reprobos, qui inter illos verfabantur) prædeſtinatos & electos vocat.

Verùm ut in ſimili reſpondet Auguſtinus q. III. in Genef. nulla eſt facilior ſolutio quaſtionis huius, quàm ut per ſynecdochen dictum accipiat, ſicut & illud à Domino dictum: nonne ego vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus eſt, ut non ad electionem etiã ipſe pertinere videatur. Non enim facile invenitur electorum nomen in malo, niſi quando mali eliguntur à malis... ac per hos illud quod dictum eſt: ego vos duodecim elegi, per ſynecdochen dictum eſt, &c. Confer quæ dixi in tomo de Deo diſtinct. II. de prædeſt. q. 2. per totam.

PROPOSITIO V.

Sicut apud homines non poteſt filius citra culpam (actualem) in ultimis tabulis à patre omitti; aut, ſi omittatur, querelam teſtamenti inofficioſi filius opponet; ita, multoque fortius, apud Deum. Pag. 13. Nam omnes, etiã reprobi, filii regni à Chriſto vocantur, Matth. 8. 12. Pag. 208.

687 Reprobi non ſunt filii regni cæleſtis prædeſtinatione, ſed vocatione: quomodo Judæos incredulos Chriſtus Matth. 12. filios regni vocat, quia ad regnum Chriſti ſpecialiter erant invitati, & olim in ipſis regnavit, dum in ipſum venturum crederent. Sed quia in eum credere noluerunt præſentem, atque inter ipſos converſantem, idèò reprobatii ſunt. Videti poſſunt Hieronymus, & Dionyſius Carthuſianus in illum Matthæi locum.

688 Itaque non omnes ſunt filii regni cæleſtis prædeſtinatione; nec ad regnum illud jus habent. Aliàs prædeſtinatio Sanctorum gratuita

non eſſet, uti eſt ſecundùm Scripturam & Auguſtinum. Et quomodo gratia Dei vita æterna, ſi omnes tantum habeant jus ad illam, ut inofficioſi Teſtamenti querelam Deo valeant opponere, qui citra culpam actualem in ultimis tabulis ſunt omiſſi, ut parvuli ſine Baptiſmo extincti? Quà veritatis ſpecie dici poteſt, ipſos, vel adultos nunquam juſtificatos, querelam illam opponere poſſe: cum nunquam filii fuerint; nunquam proinde hæredes, nunquam filiorum jus habentes? Sapere non videtur Sfondratus cum Eccleſia Catholica; cum qua ſapiens Auguſtinus epiſt. 186. ad Paulinum: Cum per liberum (inquit) arbitrium primi hominis in condemnationem univerſa hominum maſſa defluxerit, procul dubio quòd ex ea ſunt vaſa in honorem, non ipſius juſtitie, que gratiam nulla præceſſit; ſed Dei miſericordie. Quòd vero in contumeliam, non iniquitati Dei (qua abſt. ut ſi apud Deum) ſed juſtitie deputandum eſt. Hoc quiſquis cum Eccleſia Catholica ſapit, non contra gratiam pro meritis, ſive pro jure & debito diſputat; ſed miſericordiam & judicium cantat.

PROPOSITIO VI.

In arbitrio tuo eſt, ut non reprobus, ſed electus apud Deum ſis. Pag. 36. & 41. Idèò enim Paulus præ Juda electus: quia Paulus vocationi conſenſurus, Judas diſſenſurus prævidetur. Pag. 14.

Vanam iſtam ratiocinationem, Evangelio- que contrariam, Auguſtinus cenſet tr. 86. in Evang. Joan. n. 2. Hic certè vocat vana illorum ratiocinatio, qui præſcientiam Dei defendunt contra gratiam Dei; & idèò dicunt nos electos ante mundi conſtitutionem, quia præſcivit nos Deus futuros bonos. Non hoc dicit, qui dicit: "Non vos me elegiſtis." Quoniam ſi propterea nos elegiſſet, quia bonos futuros eſſe nos præſciverat, ſimul etiã præſciſſet, quòd eum nos fuiſſemus priùs electuri... Quid ergo elegit in non bonis? non enim electi ſunt, quia boni fuerunt, qui boni non eſſent, niſi electi eſſent. Audi ingrati, audi: "Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos."

Vide argumentum iſtud cum pluribus aliis fuſius à nobis deductum citato tomo noſtro de Deo diſtinct. II. q. 2. a. 6. & 7. Optandum certè ut tantus vir à Semipelagianorum ſemitis magis receſſiſſet, quorum definitio ac profeſſio fuit (teſte Proſpero epiſt. ad Aug.) eos qui credituri ſunt, quive in ea fide, que deinceps per gratiam ſit juvanda, manſuri ſunt, præſciſſe ante mundi conſtitutionem Deum, & eos prædeſtinàſſe in regnum ſuum, quos gratis vocatos, dignos futuros electione, & de hac vita bono fine exceſſuros eſſe prævidit. Quos ſic reſellit Aug. de prædeſt. Sanct. c. 18. Intelligamus vocationem, quæ ſunt electi, non qui eliguntur, quia crediderunt; ſed qui eliguntur ut credant (ita ut præviſa fides effectus ſit, non

causa prædestinationis ipsorum) hanc enim & Dominus ipse satis aperit, ubi dicit: „ Non vos me elegistis, sed ego elegeri vos. „ Nam si propterea electi erant, quia crederant, ipse eum prius elegerat, credendo in eum, ut eligi mererentur... Hæc est immobilis veritas prædestinationis & gratiæ. De qua hoc scio (ait de dono petlev. c. 9. neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse. Unde S. Fulgentius, cumque Fulgentio Patres Synodi Sardinensis in fin. lib. de incarn. & grat. gratuita istius prædestinationis veritatem tantâ prædicant certitudine, ut quisquis, inquit, eam detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confessione proferre, si ante ultimam diem vite presentis, impietatis suæ contumaciam, quâ Deo vivo & vero rebellis obstitit, non abjecerit, manifestum est eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Christo ante mundi constitutionem gratis elegerit, & prædestinavit ad regnum.

PROPOSITIO VII.

Ea quæ Paulus Rom. 9. 12. Non ex operibus, sed ex vocante, &c. de Gentium vocatione prosequitur, vera quidem sunt, sed difficulta intellectu, & idè obscura. Non ergo probationi obnoxia. Pag. 70.

691 **R**ursus hæc Molinifica lingua loquitur. Molinistis namque familiare est, Scripturas factas sibi adversantes, obscuras asserere, ut eas ad salivam suam possint pertrahere. Sed eas de Dei lumine luminosus Augustinus vocat I. 9. Confess. c. 4. Et Psalmista: Testimonium Domini lucidum illuminans oculos. Pl. 18. Redarguendus proinde P. Robertus Stephani, in Seminario Leodiensi S. T. Professor, tr. de jur. & just. disp. 2. sect. 10. subsect. 6. in eo quod dicit, Scripturam potuisse veritates Catholicas clarius exprimendo plurimorum perniciem impedire. O temerariam, Spirituique sancto contumeliosam expressionem! Perinde est enim ac si diceret: Spiritum sanctum potuisse, &c. quia Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines. Est ergo aliquem claritatis defectum in Spiritu sancto asserere, eumque plurimis perniciosum. An fortassis ipse Spiritum sanctum edocere se posse putat, Catholicas veritates clarius exprimere, ne plurimis sint perniciose?

692 Agnoscunt quidem SS. Patres quamdam in divinis Scripturis obscuritatem, sed mysteriosam, sed luminosam, sed altiori misericordique Dei providentiâ, & consilio ordinatam; quæ nihil aliud sit, quam lumen inaccessum iis, qui sine humili docilique fide ad ejus intelligentiam accedunt. Obscuritatis proinde istius causa non est Scriptura ipsa, sed cordis nostri cæcitas, humilisque & docilis fidei, sicut & necessariæ ad eam detergendam orationis defectus.

Id proinde quod Sfondratus addit, epistola ad Romanos, ob suam obscuritatem, probationi obnoxia non esse, tolerabile non videtur. Quia Apostolo, & fidei veritati, & Ecclesiæ Romanæ videtur injuriosum: cum ea quæ de gratiæ commendatione ea in epistola Apostolus scripsit, idè scripserit, ut inde se prædicatio gratiæ, velut à Capite Orbis, toto Orbe diffunderet, ut Augustinus dicit epist. 194. ad Sixtum. Si autem ea quæ in gratiæ commendationem scripsit, ob suam obscuritatem, idonea non essent probationi, nec essent idonea prædicationi. Unde non obscuram, sed apertam Apostoli ea in epistola, de veræ gratiæ commendatione sententiâ, Augustinus vocat ibidem. Nec certè Sfondratus id dicere ausus fuit, nisi ut minori cum difficultate sustinere posset id quod pag. 79. ait, mirum quod hic (Rom. 9.) non disputat Apostolus, cur uni major minorve gratia tribuatur? cur unus ad fidem, non alius perveniat? cur unus ad electos, aliter ad reprobos pertineat... sed tantum, cur Deus voluerit, potius per fidem in Christum, quam per opera legis, in quibus Judæi tantopere consistebant, justificari. Quæ in re Apostolum interpretatur contra sensum unanimum S. Augustini, & Prosperi, aliorumque Patrum, veræ gratiæ, de eaque Ecclesiæ Catholicæ doctrinam adversus Pelagianos & Semipelagianos ex epistola illa passim vindicantium. Et certè ipsa verba laudati capituli 9. id manifestum faciunt. Dicit namque Apostolus: Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major serviet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysen enim dicit: Miserebor cujus misereor, &c. Ergo cujus vult misereor, & quem vult indurat. Dicit itaque mihi: Quid adhuc quaritur? voluntati enim ejus quis resistit? O homo, tu quis es, qui respondes Deo? Nunquid dicit figmentum ei, qui se finxit: Quid me facisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Vide dicta to. nostro de Deo distinct. II. q. 2. a. 7. n. 190. ubi pluribus demonstravi, intentum Apostoli eo loco esse, illam dilectionem Jacob præ Esau esse typum gratiæ electionis ad gloriam prædestinatorum præ reprobis.

PROPOSITIO VIII.

Hæc est libertatis creata natura, ut quancumque, etiam efficacissimam, gratiam possit eludere, cassamque reddere; quod si potest, quid mirum est si aliquando agat? Pag. 9.

Istam non esse libertatis creatæ naturam, 694 constat ex dictis lib. 2. cap. 10. & supra num. 375. Omnes quidem Theologi Catho-
lici

lici fatentur, voluntatem posse gratiæ, etiam seipsâ efficaci, dissentire si velit. Sed quòd aliquando dissentire velit gratiæ, quàmlibet efficacissimæ, est contra consentum Scholarum omnium, & contra omnes, tam S. Augustini, quàm D. Thomæ Discipulos, contra ipsum quoque nostræ confessionis initium (ait Augustinus Enchir. c. 96.) quâ nos in Deum Patrem omnipotentem credere consuemur. Neque enim ob aliud veraciter vocatur omnipotens, nisi quoniam quidquid vult potest, nec voluntate cuiuspiam creature voluntatis omnipotentis impeditur effectus. Unde epist. 217. ad Vitalem esse dicit Pelagianorum malam, male diffamatam, meritoque reprobam sententiam, quæ asserit, quòd operatur quidem Deus in nobis velle & perficere; sed si Deo operanti acquiescere nolumus, nos ut operatio ejus nihil nobis prosit, efficiamus.

PROPOSITIO IX.

Non posset Judæis impenitentia præ Sidoniis exprobari, si utrisque equaliter quidem Christus predicaret, equaliter miracula ederet, sed non utrisque gratiam internam equaliter daret. Pag. 131. Quia, ut ait pag. 134. ut quis arguatur comparativè ad alium, necessaria est paritas virium. Comparatio enim est equalium, non inaequalium. Et nemo paria ab iis exigit, quibus paria non dedit.

695 **U**T impenitentia Judæis præ Sidoniis justè exprobetur, sufficit quòd vitio suo careat equali gratiâ internâ, ob majorem cordis sui duritiem, vel majorem ingratitudinem erga beneficia hactenus accepta. Ad hoc proinde necessaria non est paritas virium, ubi imparitas ex tua provenit culpa. Nam ut unus præ altero justè arguatur, sufficit quòd uterque bonum facere potuerit, debueritque, & unus voluntariè ac liberè omiserit, alter non omiserit. Frequenter enim in divinis Scripturis unus præ altero arguitur, etsi minori gratiâ interiori suâ culpâ præventus. Siquidem Luc. 7. Phariseus arguitur præ muliere peccatrice. Rom. 2. perfidi Judæi arguuntur præ fidelibus ad fidem conversis. Latro, pendentem in cruce Christum blasphemans, arguitur præ latrone bono. Et in finali judicio reprobi omnes præ omnibus electis, tamen certo certius sit, plerosque reprobos gratias non accepisse pares iis v. g. quas Virgo beatissima & Apostoli acceperunt.

PROPOSITIO X.

Vel hæc (orandi) gratia nemini deest, aut si alicui deest, erit aliquis sane mentis, qui furando, occidendo, adulterando, blasphemandoque nihil peccabit. Pag. 184.

696 **G**Ratiam orandi infidelibus deesse, cum Apostolo docet Augustinus, id probans Tom. I.

ex Rom. 10. *Quomodo invocabunt in quem non crediderunt? Nec tamen innoxii sunt furando, occidendo, adulterando, &c. ut constat ex Rom. 1. necnon ex dictis cap. 22. & 30. Nec à peccato immunes fuerunt Ethnici, qui usque adeò errarunt, ut vitam quidem, opes, honores, à Deo postulari debere certò persuasi, virtutem, non à Deo, sed à seipsis petendam, pro indubitato habuerunt: qui pro obtinenda à Deo virtute orandi gratiam profectò non habuerunt.*

PROPOSITIO XI.

Nullo peccato omnis gratia sufficiens & remota, hoc est gratia petendi amittitur. Pag. eadem. Quia sine ea in sua natura lapsa nulla est potestas servanda legis divina.

ABsurdissimum systema, ex quo sequere- 697
tur 1°. orandi gratiam ne illi quidem impio negari posse, qui ex diabolico Dei odio nullam gratiam accipere vellet, sed omnem contemneret. 2°. Deum cogi ad gratiam suam concedendam etiam invito. 3°. Christum, mortuum ut homo peccare posset, sive liberum arbitrium haberet ad posse peccare. Vult enim Sfondratus, sine gratia sufficiente liberum arbitrium tolli, dum tolli vult potestatem legem servandi. Sublato verò libero arbitrio, homo peccare non potest, nec peccando demereri. Sed similem excusationem Augustinus epist. 194. ad Sixtum refellit, dicens: *Sed excusabunt se homines, qui nolunt rectè & fideliter vivere, dicentes: Quid nos fecimus, qui malè vivimus, quandoquidem gratiam, unde benè viveremus, non accepimus? Non possunt veraciter dicere, nihil mali se fecisse, qui malè vivunt: si enim nihil mali faciunt, benè vivunt: si autem malè vivunt, de suo malè vivunt, vel quod originaliter traxerunt, vel quod insuper addiderunt.* Alias Augustini, aliorumque SS. Patrum contra excusationem illam auctoritates vide citato cap. 22. Adde quòd si absque gratia sufficiente nulla est observandæ legis potentia, nulla libertas, sed pœnitentiæ impossibilitas, gratia illa non est gratia; quemadmodum enim homini debita est libertas, ita & gratia ad libertatem necessaria. Gratia verò eo ipso gratia non est, quo debita est. Eo ipso quoque gratia non est, quo datur ex merito. Eo ipso verò datur ex merito, quo ex defectu ipsius justa est excusatio. Nam uti rursum Augustinus supra relatus epist. 194. ad Sixtum ait: *Universi qui se nequitias & iniquitatibus excusatos volunt, idèò justissimè puniuntur, quoniam qui liberantur, non nisi gratiâ liberantur. Si excusatio illic justa esset, non inde jam gratia, sed justitia liberaret. Cùm verò non liberat nisi gratia, nihil justum invenit in eo quem liberat: non voluntatem, non operationem, non saltem ipsam excusationem (amissæ libertatis, vel potestatis servandi legem) si enim hæc justa est, quisquis utitur, merito, non gratiâ liberatur.*

PROPOSITIO XII.

Deus, quamvis desertus, nunquam ita deserit peccatorem, licet obstinatissimum, ut non ei gratiam tribuat, quâ & possit pœnitere, imò & quâ actu pœnitet si velit, ut Pharaonis exemplo patuit, qui Deo flagellante, jam in Moysen exarsit, eique mortem minatus est; jam pœnituit, suumque peccatum & agnovit, & palam confessus est. Pag. 99.

- 698 **Q**uosdam in pœnam peccatorum à Deo deseri, docet Scriptura, docet & Tridentinum, dum sess. 6. c. 11. docet, justos à Deo non deseri, nisi ab eis prius deseratur. Dumque in contrarium Sfondratus profert Pharaonis exemplum, Apostolo contradicit, eum pro exemplo divinæ misericordiæ statuendo, quem Apostolus Rom. 9. pro exemplo obdurationis & negatæ misericordiæ Orbi universo proponit. Vide quæ dixi cap. 20. 21. & 22.

PROPOSITIO XIII.

Dantur omnibus hominibus, etiam infidelibus, ad vitam æternam consequendam, non tantum necessaria & sufficientes, sed copiosissima & abundanties gratiæ, quibus, si velint, facillè commodèque obtinere illam possunt. Pag. 121.

- 699 **G**ratiam non omnibus hominibus dari, velut veritatem ad fidem veram & Catholicam pertinentem, tradit Augustinus epist. 217. ad Vitalem. Et Sfondratus ei in faciem contradicit, non solum asserendo, gratiam omnibus hominibus dari; sed & omnibus, etiam infidelibus, dari copiosissimam, & tam abundantem, ut vitam æternam, si velint, facillè & commodè valeant obtinere. Quasi gratiam suam tribuat ad vitam facillè & commodè obtinendam, qui dixit: *Quàm arcta via, & angusta est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam.* Pauci certè non essent, si facillè & commodè inveniri posset. *Regnum celorum vim patitur (ait iterum Salvator) & violenti rapiunt illud.* Quid opus tantâ violentiâ, si adeptio illius tam facilis sit & commoda?

- 700 **A**st in quo (amabo!) consistunt gratiæ illæ copiosissimæ, & abundantissimæ, quæ omnibus, quàmlibet infidelibus, quàmlibet peccatoribus, dantur, etiam Tiberio, Neroni, pessimis omnium, uti dicit pag. 95. & 197. In quo (inquam) consistunt gratiæ copiosissimæ & abundantissimæ, quas largitur iis, quos (Apostolo teste Rom. 1.) in pœnam superbiæ tradidit in desideria cordis eorum, in immunditiam, in passionem ignominiam, in reprobum sensum? Si Christiani sint, pag. 146. consistere dicit in multis auxiliis & adminiculis, quibus Ecclesia abundat. At constat ea non omnibus applicari. Et quo fundamento dice-

ret ea applicari omnibus, etiam perditissimis peccatoribus, potius quam baptismum omnibus infantibus, qui propriâ nunquam voluntate peccarunt?

Si infideles sint & barbari, ibidem ea præcipuè consistere dicit in cognitione Dei ex pulcherrimo hoc mundi opere collectâ, cui Angelus Tutelariorum, omnibus datus, suas jungete non cessat suggestiones, sine quibus salvi esse non possunt, sicut & suos cuique conscientia stimulos jungit, ut à peccato retrahat.

Verùm isti conscientiæ stimuli in plerisque suffocantur per inveteratum eorum contemptum, abjectum Dei timorem, & sui traditionem in omnem immunditiam, & in scelera quæque; uti se expertos plerique ex ejusmodi peccatoribus farentur.

Experientiâ etiam constat, non omnia à SS. Angelis omnibus hominibus præstari, quæ ad salutem necessaria sunt, & salvâ libertate præstare possunt: Barbaris namque & infidelibus omnibus Evangelium prædicare possent, & alia præstare, quibus ad fidem Deo aspirante moverentur, & à maximis sceleribus detererentur. At paucissimis est donatum (ait Augustinus de dono perlev. c. 19.) ut, nullo sibi homine prædicante, per ipsum Dominum, vel per Angelos calorum, doctrinam salutis accipiant. Ipsi quoque fidelibus quot præstare possunt salutis auxilia, noxias cogitationes, & inutilia phantasmata removendo, congruas suggestiones inspirando, à pravis societatibus & consiliis revocando, &c. Quæ tamen non omnibus præstant: quia Dei voluntas non est ut præstent. Angeli verò, licet omnes homines viatores charitate complectantur, in beneficiis præstandis non tam communia charitatis dictamina, quàm Dei voluntatem nutuque consulunt, à quibus nec unguem latum recedunt. Nihil proinde certi, de officiis Angelorum Custodum erga homines, habere possumus ex rationis humanæ conjecturis vel discursibus; sed ex sola Scriptura, Traditione, divina revelatione, vel experientia. Ex quibus nihil pro sua illa opinione Sfondratus habet.

Denique cognitionem Dei, ex pulcherrimo hoc mundi opere collectam, sufficere quis dicat infidelibus ad salutem? Propositionem hanc vigesimam-tertiam Innocentius XI. damnavit: *Fides latè dicta ex testimonio creaturarum, similive motivo, ad justificationem sufficit.* Damnavit & vigesimam-secundam: *Non nisi fides verius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicitæ Remuneratoris.* Cùmque Pelagiani dicere auderent, sine fide Christi hominem pervenire posse ad justificationem & salutem, S. Augustinus in l. de nat. & grat. c. 2. sic ipsos confutavit: *Quid faciet humana natura, vel quid fecit, quæ vel ante non audierat hoc futurum, id est sacramentum divinitatis & humanitatis Christi, quod manifestatum est in carne, vel adhuc non comperit*

factum, nisi credendo in Deum, qui fecit caelum & terram, à quo & se factam naturaliter sentit, ut rectè vivendo ejus impleat voluntatem, nullà fide Passionis Christi, & Resurrectionis imbuta? Quod si fieri potuit, aut potest, hoc & ego dico, quod de lege dixit Apostolus: „ Ergo Christus gratis mortuus est. „ Sienim hoc ille dixit de lege quam accepit Gens una Judaeorum; quanto justius dicitur de lege natura, quam accepit universum genus humanum: si per naturam justitia, ergo Christus gratis mortuus est? Si autem non gratis Christus mortuus est: ergo omnis humana natura justificari & redimi ab ira Dei justissima, hoc est à vindicta, nullo modo potest, nisi per fidem & sacramentum sanguinis Christi. Et in lib. de peccato orig. contra Pelag. & Caelest. c. 24. In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, per alterum redimimur à peccatis... proprie fides Christiana consistit. Unus est enim Deus, & unus Mediator Dei & hominum homo Christus Jesus. Quoniam non est aliud nomen sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri: & in illo definitus Deus fidem omnibus, suscitans illum à mortuis. Itaque sine ista fide, hoc est sine fide unius Mediatoris Dei & hominum, hominis Christi Jesu; sine fide (inquam) resurrectionis ejus, quam Deus omnibus definitus, quae utique sine incarnatione ejus ac morte non potest veraciter credi; sine fide ergo incarnationis, & mortis, & resurrectionis Christi, nec antiquos justos, ut justis essent, à peccatis potuisse mundari, & Dei gratia justificari, veritas Christiana non dabitur: sive in eis justis, quos sancta Scriptura commemorat, sive in eis justis, quos quidem illa non commemorat, sed tamen fuisse credendi sunt, vel ante diluvium, vel inde usque ad legem datam, vel ipsius legis tempore, non solum in filiis Israel, sicut fuerunt Prophetae; sed etiam extra eundem populum, sicut fuit Job. Ipsorum enim corda eadem mundabantur Mediatoris fide, & diffundebatur in eis charitas per Spiritum sanctum, qui ubi vult spirat, non merita sequens, sed etiam ipsa merita faciens. Non enim Dei gratia erit ullo modo, nisi gratuita fuerit omni modo. Et c. 26. Non igitur, sicut Pelagius, & ejus discipuli, tempora dividamus, dicentes, „ primum vixisse justos homines „ ex natura; deinde sub lege; tertio sub gratia. „ Ex natura scilicet ab Adam, tam longè aetate, quàm lex nondum erat data. „ Tunc „ enim „ (aiunt) „ duce ratione cognoscebatur „ Creator; & quemadmodum esset vivendum, „ scriptum gerebatur in cordibus, non lege litteræ, sed naturæ. Verùm vitiatas moribus „ (inquunt) „ ubi cepit non sufficere natura „ jam decolor; lex ei addita est, quàm velut luna fulgori pristino, detrita rubigine, redde- „ retur. Sed posteaquam nimia (sicut disputant) „ peccandi consuetudo prævaluit, cui sanandæ „ lex parùm valeret, Christus advenit, & tam-

quam morbo desperatissimo, non per discipulos, sed per seipsum Medicus ipse subvenit. „

Hæc Pelagius & discipuli ejus: qui hac disputantes (prosequitur Augustinus) à gratia Mediatoris justos excludere conantur antiquos, tamquam Dei & illorum hominum non fuerit Mediator homo Christus Jesus: quia nondum ex Virginis utero carne suscepta, homo nondum fuit, quando illi justis fuerunt. Quod si ita esset, nequaquam Apostolus diceret: „ Per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, sic & in Christo omnes vivificantur. „ Quandoquidem illi antiqui justis, secundum istorum vaniloquia, sibi sufficiente natura, nec Mediatore homine Christo indignarentur, per quem reconciliarentur Deo: nec in eo vivificantur, ad cujus corpus & membra, secundum id quod propter homines homo factus est, non pertinere monstrantur. Si autem... sicut in Adam omnes moriuntur, sic & in Christo omnes vivificantur... quis audeat dubitare Christianus, etiam illos justos, qui recentioribus generis humani temporibus Deo placuerunt, ideo in resurrectionem vita æterna... esse venturos, quia in Christo vivificantur. Ideo autem vivificari in Christo, quoniam ad corpus pertinent Christi; & ideo pertinere ad corpus Christi, quia ipsis caput est Christus; & ideo ipsis caput esse Christum, quia unus Mediator est Dei & hominum, homo Christus Jesus? Quod eis non fuisset, nisi in ejus resurrectionem per ejus gratiam credidissent. Et hoc quomodo fieret, si eum in carne venturam esse nescissent, neque ex hac fide justè pièque vixissent? ... Neque putandum est, quod antiqui justis sola qua semper erat divinitas Christi, non etiam qua nondum erat ejus humanitas revelata profuerit. Illud enim quod ait Dominus Jesus: „ Abraham concupivit diem meum videre; & vidit, & gavissus est. „ Si diem suum voluit suum tempore intelligi, testimonium profecto perhibuit Abraham, quod fide fuerit incarnationis ejus imbutus. Secundum hanc enim habet tempus; divinitas verò ejus omne tempus excedit, &c. Similia habet l. 1. contra duas epist. Pelag. c. 21. & l. 6. contra Julian. c. 2.

Hinc itaque constat, solam cognitionem Dei existentis & providentis, sine fide explicita Incarnationis Christi, juxta Augustinum non sufficere ad vitam æternam, uti sufficere dicit Sfondratus pag. 169. Et ideo Tridentinum sess. 6. c. 1. & deinceps, docet nec Gentes per vim naturæ, nec Judæos per ipsam etiam litteram legis Mosaica, à servitute peccati liberari potuisse, seu justificari; sed per fidem Christi, quem & ante legem, & legis tempore multis SS. Patribus declaratum ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines celestis Pater misit, ut... omnes adoptionem filiorum reciperent... per fidem in sanguine ipsius, &c. ut loquitur c. 2.

PROPOSITIO XIV.

Planè ipsa divina bonitatis ratio exigit, ut in dandis majoribus aut minoribus gratiis, major minorve necessitas & infirmitas peccatoris attendatur. Ideò enim plura remedia Juda reprobo adhibita quam Petro electo: quia illi gravior morbus; & ideò pluribus remediis curandus. Pag. 107.

707 **O** Domine Deus! cur in consilium tuum Sfondratum non advocasti? Te utique docuisset, qualiter in distributione gratiarum te gerere debuisses. An non hoc vanum est? Verùm-enimverò vaniloquium istud rationis purè humanæ refellit Augustinus l. 1. ad Simplic. n. 22. cùm dicit: *Non habeo quod inuear in el genis hominibus ad gratiam salutarem.... nisi vel majus ingenium, vel minora peccata, vel utrumque. Addamus etiam, si placet, honestas utilesque doctrinas. Quisquis ergo fuerit quàm minimis peccatis irretitus, atque maculatus (nam nullis quis potest?) & acer ingenio, & liberalibus artibus expoliatus, eligendus videtur ad gratiam. Sed cum hoc stamero, ita me ridebit ille, qui infirma mundi elegit, ut confundat furia, &c.* Non satis oculatus fuit Augustinus; aliud reperit Author Nodi dissoluti, quod Dei bonitatem obliget ad dandas gratias majores; non utique minora, sed majora peccata: utpote quæ majorem inferunt necessitatem, propter quam divinæ bonitatis ratio exigit, majora ipsi provideri remedia: ita ut maxima Judæ impietas, perfidia, Christi proditio & deicidium causa fuerint, propter quam divinæ bonitatis ratio exigeret, majores illi reprobo gratias conferri, quàm S. Petro electo. Hactenus creditum est, majora peccata, causam esse propter quam suas Deus gratias vel subtrahat vel minuat. At oppositum credere jubet novi systematis Author, majora utique peccata causam esse, propter quam divinæ bonitatis ratio exigit majores gratias conferri imitatoribus Judæ reprobi, quàm imitatoribus Petri electi. Verùm Author ille non vidit majores illas gratias, gratias non esse, si omninò gratis non conferantur; gratis autem non conferri, si ratio divinæ bonitatis exigat eas conferri. Non vidit etiam se contradicere divinis Scripturis, ex quibus habemus gratiarum talenta auferri non facientibus ex eis fructum, & propterea Judæis Salvatorem dixisse: *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum illius.* Habemus item, quòd terra saporè venientem super se bibens imbrèm, & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo. Proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledictio proxima. Hebr. 6. Corrigit Apostolum novi systematis Author, juxta quem terra illa tantò majoribus gratiis benedicitur à Domino, quantò pejores herbas, spinas, ac tribulos produ-

cit. Corrigit & Angelos, apud Prophetam dicentes: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam.* Dicere enim debent: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, majoribus remediis curemus eam, &c.*

PROPOSITIO XV.

Id quod Augustinus ex professo contra Pelagium defendit, non aliud fuit, quàm gratiam non ex precedente merito, sed ex solo Dei proposito meroque beneplacito conferri.... Reliqua, quæ velut incidenter hanc causam comitari poterant, Augustinus aut omisit, tamquam occulta, aut incerta, aut se ignorare professus est, aut dispensando, aut inquirendo potius quàm decidendo scripsit. Pag. 56.

Isto idiomate loqui solent illi, qui in materia de gratia plurius Augustini contra Pelagianos disputantis dogmatibus manifestè adversantur; sed Augustinus ipse multa alia, velut ad fidem veram & catholicam pertinentia se defendisse testatur epist. 217. ad Vitalem, ubi inter alia in hac materia, sequentes articulos ad fidem pertinentes firmissimè defendit: *Scimus gratiam majoribus ad singulos actus dari. Scimus non omnibus hominibus dari. Scimus eis, quibus non datur, justo judicio Dei non dari, &c.* Gratiam etiam seipsà efficacem contra eosdem defendit in l. de grat. Christi c. 10. *Nos eam gratiam volumus esse Pelagius aliquando fateatur, quàm.... non solum suadetur omne bonum, verùm & persuadetur.... Hanc debet Pelagius gratiam confiteri, si vult.... esse Christianus.* Quod c. 47. explicat de gratia, quæ non solum dat possibilitatem.... sed ipsam quoque voluntatem & actionem.... sic ut sine illo adjutorio nihil bene velimus & agamus.

Multa alia occurrunt in Nodo dissoluto, 709 quæ sapientissimis viris, & Ecclesiarum Præfulibus videntur reprehensione digna. Sed ista sufficiunt ad demonstrandum, quòd licet usque ad Calvini tempora Augustinus vixisset, novo hoste, belloque instante, novis armis ad ipsum debellandum opus non habuisset, sed suis consuetis armis de ipso triumphasset: utpote plurimum idoneis ad tuendam adversus Calvinum libertatem. Simul namque contra Pelagianos gratiam, & contra Manicheos tuitus est libertatem, quam ab ipso convelli Pelagiani calumniabantur. Nec nos igitur alijs quàm Augustini armis opus habemus ad profligandum Calvinum, aliosque hujus temporis hæreticos. Nam, ut egregiè Fulgentius l. 2. de verit. prædest. c. 18. *Augustinus turrim fortitudinis ipsam gratiam tenens, & exinde cuncta hostilium machinamenta telorum celestis juvenis virtute confringens, non solum ipse de hoste victoriam referens triumphavit, quin etiam posteris certandi & vincendi ordinem ostendit. Sensum quippe Christi habens, tam gratia, quàm humani arbitrii & officia discrevit, & merita.*